

Sygn. akt. II Ka 9/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Łomży w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Mieczkowska

Protokolant Adam Jagielski

przy udziale oskarżyciela prywatnego E. M.

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2019 r.

sprawy J. D.

oskarżonego o czyn z art. 212 § 1k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łomży

z dnia 6 listopada 2018 r. sygn. akt II K 383/18

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. zasądza od oskarżyciela prywatnego E. M. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 60 złotych tytułem opłaty za drugą instancję oraz obciąża ją pozostałymi kosztami procesu za postępowanie odwoławcze z tym, że koszty sądowe uznaje za uiszczone.

Sygn. akt IIKa 9/19

UZASADNIENIE

E. M. złożyła ustną skargę o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego podnosząc w niej, że w dniu 24 maja 2018 r. podczas sesji rady gminy w N. J. D. pomógł ją o to, że wraz z mężem posiada budynki gospodarcze postawione niezgodnie z planami budowlanymi i o niewłaściwy handel trzodą chlewną.

Na rozprawie pełnomocnik oskarżycielki prywatnej sprecyzował zarzut oskarżając J. D. o to, że: w dniu 24.05.2018 r. w N. na sesji Rady Miejskiej pomógł E. M. o to, że posiada budynki gospodarcze pobudowane niezgodnie z planami budowlanymi położone w miejscowości S. przy ul. (...) oraz o to, że w sposób niezgodny z prawem hoduje trzodą chlewną, czym poniżył pokrzywdzoną w opinii publicznej oraz naraził na utratę zaufania potrzebnego do prowadzenia działalności tj. o czyn z art. 212 § 1k.k.

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Rejonowego w Łomży II Wydział Karny z 6 listopada 2018 r. w sprawie sygn. akt IIK 383/18 J. D. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu. Kosztami postępowania obciążono oskarżycielkę prywatną E. M..

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej na niekorzyść oskarżonego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) rażąco naruszenie prawa materialnego tj. art. 212 § 2k.k. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że oskarżony J. D. działał w ramach prawa do krytyki,

2) rażąco naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wydanego orzeczenia, polegające na niedokonaniu przez sąd I instancji wszechstronnej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, koncentrowaniu się jedynie na okolicznościach świadczących o niewinności oskarżonego J. D. (formie wypowiedzi), a pominięciu okoliczności świadczących o jego winie tj. uporczywości postawy oskarżonego, liczbie, częstotliwości i powtarzalności zawiadomień i skarg dotyczących gospodarstwa rolnego oskarżycielki prywatnej, świadomości oskarżonego nieprawdziwości stawianych zarzutów wobec oskarżycielki prywatnej co w konsekwencji doprowadziło do oceny materiału dowodowego z naruszeniem zasady określonej w art. 7 § 1k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k.

Skarżący wniósł o:

1. przeprowadzenie dowodów z dokumentów: protokół kontroli nr (...) /2018 (...) (lista kontrolna (...)). (...) (lista kontrolna (...), lista kontrolna (...) gospodarstwa, dobrostan zwierząt), upoważnienia (...) decyzji SKO z dnia 14 maja 2018r., skargi J. D. na decyzję SKO w Ł. z dnia 28.08.2017 r., skargi J. D. na decyzję SKO w Ł. z dnia 14.05.2017 r.,

- na okoliczność ilości kontroli w gospodarstwie oskarżycielki prywatnej, stanowiska oskarżonego wobec gospodarstwa rolnego oskarżycielki prywatnej, niezmienności postawy oskarżonego wobec oskarżycielki prywatnej i jej działalności na gospodarstwie rolny.

2. zażądanie od (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony (...) (ul. (...), (...)-(...) B.) informacji czy w latach 2016 – 2018 prowadził kontrolę w gospodarstwie rolnym (...) małż. (...), ul. (...). (...)-(...) S. z zawiadomienia J. D. i czy informacje o podjętych działaniach, wyniki kontroli zostały przesłane zawiadamiającemu oraz przeprowadzenie dowodu z uzyskanej informacji.

3. zażądanie od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Ł. (...) , (...)-(...) Ł.) informacji czy prowadził w latach 2016 - 2018 kontrolę w Gospodarstwie Rolnym (...) małż. (...), ul. (...), (...)-(...) S. z zawiadomienia J. D. i czy informacje o podjętych działaniach, wyniki kontroli zostały przesłane zawiadamiającemu przeprowadzenie dowodu z uzyskanej informacji oraz przeprowadzenie dowodu z uzyskanej informacji,

- na okoliczności częstotliwość składanych skarg, zawiadomień do różnych organów przez J. D. dotyczących Gospodarstwa Rolnego (...) małż. (...), ul. (...), (...)-(...) S..

Skarżący wskazał, iż (...) Wojewódzki Inspektorat Ochrony (...) oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii w Ł. odmówił udzielenia ww. informacji oskarżycielce prywatnej, wobec czego nie miała możliwości ich złożenia w toku postępowania przed Sądem Rejonowym.

Podnosząc powyższe apelacja wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Apelacja pełnomocnika oskarżycielki prywatnej nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że sąd odwoławczy nie znalazł podstaw do uzupełnienia postępowania dowodowego w postulowanym przez skarżącego zakresie.

Podkreślić trzeba, że art. 427 § 3 k.p.k. wprowadza ograniczoną prekluzję dowodową, Przepis ten uprawnia odwołującego się do wskazania nowych faktów i dowodów, jeżeli nie mógł powołać ich w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Nowe fakty lub dowody to nowe okoliczności faktyczne oraz nowe źródła lub środki dowodowe. W wypadku złożenia wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu, który skarżący mógł powołać przed sądem pierwszej instancji, podlega on oddaleniu jako niedopuszczalny z mocy ustawy (art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k.). Oczywistym wybiegiem skarżącego było twierdzenie, że oskarżycielka prywatna występowała o wnioskowane obecnie informacje do (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony (...) oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii, lecz odmówiono jej ich udzielenia,

bowiem skoro ich nie uzyskała, należało zgłosić wniosek dowodowy sądowi I instancji, tak jak miało to miejsce w przypadku nagrania obrad sesji Rady Miejskiej w N..

Przepis art. 427 § 3 k.p.k. nie zabrania jednak dopuszczenia wnioskowanych dowodów z urzędu, gdyby miały one wyjaśnić istotne okoliczności sprawy. W przedmiotowej sprawie Sąd odwoławczy takiej konieczności jednak nie dostrzegł.

Wskazać należy, że przedmiotem obrad Rady Miasta N. w dniu 24 maja 2018 r. była między innymi skarga na postępowanie Burmistrza Miasta i Gminy N.. Skarga dotycząca braku działań zmierzających do zatrzymania i usunięcia przyczyn szkodliwej działalności gospodarczej Z. M. (męża oskarżycielki prywatnej) została podpisana przez 30 (...) i skierowana do Wojewody (...), który przekazał ją organowi samorządowemu według kompetencji.

Rację ma sąd rejonowy wskazując, że nie każde pomówienie osoby, godzące w jej cześć i godność, rodzi odpowiedzialność z art. 212 § 1k.k. Należy bowiem wskazać na wolność wypowiedzi i prawo do krytyki gwarantowane przez art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, oraz art. 10 ust. 2 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W świetle utrwalonych stanowisk w orzecznictwie nie stanowią przestępstwa zniesławienia krytyczne wypowiedzi dokonywane w ramach przysługujących jednostce uprawnień, składane w uzasadnieniu lub w obronie praw. Tak wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z 23 maja 2002 r., V KKN 435/00, opubl: Prokuratura i Prawo rok 2003, Nr 6, poz. 5 stwierdzając, że nie stanowią zniesławienia oświadczenia i wypowiedzi będące realizacją uprawnień opartych na prawie, precyzując nadto, że dotyczy to w szczególności krytycznych ocen wyrażonych w opiniach służbowych, skargach, pismach procesowych, krytyce naukowej, artystycznej itp.

W postanowieniu Sądu Najwyższego z 9 lipca 2013 r., II KK 152/13 wyrażono zapatrywanie, że obok kontratypu ustawowego przewidzianego w art. 213 KK w państwie prawa istnieją także kontratypy pozaustawowe, w tym kontratyp w postaci realizacji prawa do krytyki. Wtedy gdy krytyka ta realizowana jest w piśmie o charakterze procesowym, w skardze kierowanej do władz czy w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa i kiedy brak podstaw do wykazania, że jedynym lub podstawowym zamiarem działania jest zniesławienie, zachowanie realizujące prawo do krytyki w ogóle pozbawione jest cechy bezprawności, a tym samym nie może być uznane za przestępstwo.

W wyroku z 14 marca 2017 r., III KK 359/16, opubl. (...) Sąd Najwyższy powtarzając powyższe zapatrywanie dodał, że tzw. pozaustawowy kontratyp skargi obywatelskiej jest w orzecznictwie sądowym i doktrynie traktowane jako okoliczność wyłączająca odpowiedzialność karną za zniesławienie, odrębną od instytucji zawartej w art. 213 KK. Dla wyłączenia odpowiedzialności nie ma wówczas potrzeby wykazania okoliczności wymienionych w art. 213 KK. Nie stanowią zniesławienia różnego rodzaju wypowiedzi dokonywane w ramach przysługujących jednostce uprawnień, m.in. oświadczenia składane w uzasadnieniu lub w obronie praw (np. skargi sądowe, odpowiedzi na zarzuty procesowe, zażalenia, doniesienia pokrzywdzonych o przestępstwie), jeżeli zamiarem składającego nie było naruszenie godności osobistej lub dobrego imienia, a ponadto, gdy nie przekroczył on granic rzeczywistej potrzeby.

Wracając do realiów przedmiotowej sprawy podkreślić należy, że J. D. jako przedstawiciel (...), którzy podpisali skargę na postępowanie Burmistrza Miasta i Gminy N., stawiał się na sesję Rady Miasta N. i popierając skargę, wskazał na uciążliwość sąsiedztwa z Z. M. prowadzącym przemysłowy chów trzody chlewnej.

Dywagacje, czy jego ustna wypowiedź w takiej sytuacji nadal pozostaje pod ochroną prawa do dozwolonej krytyki, czy nie oraz czy nie wykracza poza granice interesu, jakim było poparcie wniesionej skargi, są bezprzedmiotowe. Wbrew bowiem przekonaniu oskarżycielki prywatnej oraz stanowisku sądu I instancji wcale nie jest bezsporne, że oskarżony J. D. użył w niej sformułowań „jak w zarzucie”. Oskarżony nie przyznał się do winy i wyjaśnił kontekst swojego wystąpienia na sesji Rady Miasta N. oraz stwierdził, że powiedział tam swoje zdanie i udzielił odpowiedzi na pytania. Mimo wielokrotnego odtworzenia nagrania sąd odwoławczy nie znalazł potwierdzenia tego, aby mówił on o posiadaniu przez (...) budynków gospodarczych pobudowanych niezgodnie z planami budowlanymi oraz o niezgodnej z prawem hodowli trzody chlewnej. Można to stwierdzić z całą pewnością w tym zakresie, w jakim jego wypowiedzi

są zrozumiałe. Natomiast w momentach, gdy kilka osób zabierało głos równocześnie, nie sposób było w oparciu o nagranie odtworzyć treści wypowiedzianych przez niego słów. Oskarżycielka prywatna nie przedstawiła jednak innego poza nagraniem dowodu, aby J. D. by autorem przypisywanego mu oświadczenia.

Mając to na uwadze i nie znajdując podstaw do podzielenia apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, sąd odwoławczy stosownie do art. 437 § 1k.p.k. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Podstawą rozstrzygnięcia o opłacie i kosztach procesu za drugą instancję są przepisy art. 13 ust. 2 ustawy z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych i art. 636 § 1 i 3k.p.k.